



Haugesund
kommune

Handlingsplan for vold i nære relasjoner

Handlingsplanen beskriver hvordan Haugesund kommune skal forebygge, avdekke og håndtere vold i nære relasjoner gjennom tverrfaglig samarbeid og kunnskapsbaserte tiltak.

Vedtatt i Bystyret 18.06.2025



Innhold

Kapittel 1: Innledning	2
Målgruppe	2
Evaluering og oppfølging	2
Kapittel 2: Kunnskapsgrunnlag	2
Former for vold	3
Voldsutsatte og voldsutøvere	3
Lokale forhold	4
Spesifikke problemstillinger og sårbare grupper	4
Lovpålagte plikter	4
Kapittel 3: Mål og prinsipper	5
Hovedmålene for arbeidet er:	5
Prinsipper for kommunens arbeid	5
Kapittel 4: Forebygging av vold i nære relasjoner	5
1. Forebygging gjennom kompetanseheving	6
2. Forebygging gjennom tverrfaglig samarbeid	6
3. Forebygging gjennom bevisstgjøring og holdningsskapende arbeid	6
4. Forebygging gjennom systematisk kartlegging	7
Kapittel 5: Hjelp og bistand til voldsutsatte	7
1. Akutt beskyttelse	7
2. Oppfølging og langsiktig støtte	8
3. Hjelp til barn og unge	8
Oppfølging av tiltakene	8
Kapittel 6: Tiltak for voldsutøvere	8
1. Oppfølging av voldsutøvere	8
2. Hjelpetilbud for voldsutøvere	9
Oppfølging av tiltakene	9
Kapittel 7: Implementering, oppfølging og evaluering	9
1. Implementering av handlingsplanen	9
2. Oppfølging av handlingsplanen	9
3. Evaluering og revidering av planen	10
Ressurser	10
Vedlegg	11
Vedlegg 1: Tiltakstabell	11
Vedlegg 2: Tiltakskort	15

Kapittel 1: Innledning

Vold i nære relasjoner er et alvorlig samfunnsproblem som rammer mennesker i alle aldre, kjønn og sosiale lag. Det har omfattende konsekvenser for de utsatte, deres familier og samfunnet som helhet. Haugesund kommune har et særlig ansvar for å forebygge, avdekke og håndtere vold i nære relasjoner gjennom tverrfaglig samarbeid og effektive tiltak.

Denne handlingsplanen er et **levende dokument** som oppdateres ved behov, basert på ny kunnskap, endringer i lovverk og erfaringer fra praksis. Den bygger på nasjonale strategier, internasjonale forpliktelser og lokal innsikt, og er utviklet i tråd med **Regjeringens handlingsplan mot vold i nære relasjoner**, FNs barnekonvensjon og Istanbul-konvensjonen.

Planen er også forankret i kommunale styringsdokumenter som **Plan for psykisk helse barn og unge** og kommende **Plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker**.

Planens hovedmål er:

1. **Forebygge vold i nære relasjoner** – gjennom tidlig innsats, kompetanseheving og holdningsskapende arbeid.
2. **Gi effektiv hjelp og støtte til voldsutsatte** – sikre rask og helhetlig oppfølging.
3. **Ansvarliggjøring voldsutøvere** – tilby tiltak som reduserer risikoen for gjentakelse av vold.

For å lykkes kreves tett samarbeid mellom kommunale tjenester, helsevesen, politi, barnevern, krisesentre og frivillige organisasjoner. Planen inneholder konkrete tiltak for å styrke samhandlingen og sikre en helhetlig innsats.

Målgruppe

Planen retter seg mot ansatte i Haugesund kommune, politi, helsepersonell, skole- og barnehageansatte, sosialtjenesten, frivillige organisasjoner og andre aktører som møter personer utsatt for vold i nære relasjoner.

Evaluering og oppfølging

For å sikre at planen forblir relevant og effektiv, skal den evalueres regelmessig. Nye tiltak kan innarbeides etter behov, og eksisterende tiltak kan justeres eller fjernes dersom de viser seg ineffektive.

Kapittel 2: Kunnskapsgrunnlag

For å sikre en felles forståelse av vold i nære relasjoner og en helhetlig tilnærming til forebygging og håndtering, brukes følgende definisjoner i denne handlingsplanen:

Vold i nære relasjoner

Vold i nære relasjoner er enhver handling rettet mot en person i en nær relasjon, som gjennom fysisk, psykisk, seksuell, økonomisk eller annen form for maktbruk skader, krenker, skremmer eller kontrollerer den andre personen. Dette gjelder i parforhold, mellom foreldre og barn, søsken, og andre familierelasjoner, samt i avhengighetsforhold som mellom en pleietrengende og en omsorgsperson.

Vold i nære relasjoner skiller seg fra annen vold ved at den skjer innenfor relasjoner der det ofte eksisterer forventninger om omsorg og tillit. Vold av denne typen kan være langvarig og systematisk, og kan få alvorlige fysiske og psykiske konsekvenser.

Vold i nære relasjoner kan skje i **alle samfunnslag** og er ikke begrenset til sårbare grupper. Selv om enkelte grupper er mer utsatt, kan vold forekomme uavhengig av sosial status, økonomi eller utdanningsnivå.

Former for vold

- **Fysisk vold:** Enhver handling som påfører fysisk smerte eller skade, som slag, spark, kvelning, dytting eller risting. Dette inkluderer også å holde fast, bruke våpen eller påføre skade på en annen måte.
- **Psykisk vold:** Kontrollerende, truende eller nedverdiggende adferd som skaper frykt, lav selvfølelse eller avhengighet. Dette kan inkludere trusler, isolasjon, manipulasjon og systematisk nedbrytning av en persons selvfølelse.
- **Seksuell vold:** Seksuelle handlinger som skjer uten samtykke, inkludert voldtekt, seksuell trakassering, press eller tvang til seksuelle handlinger, og deling av intime bilder uten samtykke.
- **Materiell vold:** Ødeleggelse av eiendeler eller trusler om skade på materielle verdier for å skape frykt eller kontrollere en annen person. Dette kan inkludere knusing av gjenstander, rasering av hjemmet eller annen skade på viktige eiendeler.
- **Latent vold:** Vold som ikke nødvendigvis er direkte utøvd i øyeblikket, men hvor tidligere voldshandlinger skaper en konstant frykt for nye overgrep. Dette kan føre til at den voldsutsatte endrer sin adferd for å unngå konflikt eller represalier.
- **Økonomisk vold:** Kontroll over en annens økonomi, for eksempel ved å hindre vedkommende i å ha egen inntekt, nekte tilgang til penger, tvinge noen til å ta opp lån eller

holde tilbake økonomiske ressurser som vedkommende har krav på.

- **Digital vold:** Trakassering, overvåkning, trusler eller manipulering gjennom digitale plattformer, inkludert sporing, kontroll av sosiale medier, eller spredning av private bilder og informasjon uten samtykke.
- **Krenkende kontroll (coercive control):** En systematisk form for psykisk vold der voldsutøveren gradvis innskrenker den andres handlingsfrihet gjennom trusler, overvåkning, ydmykelser eller økonomisk kontroll. Dette er ofte en vedvarende dynamikk som kan være mer skadelig enn isolerte voldshandlinger.
- **Æresrelatert vold:** Vold utført for å bevare eller gjenopprette familiens eller gruppens ære, ofte knyttet til sosial kontroll, trusler, tvangsekteskap eller kjønnslemlestelse.
- **Skadelig seksuell adferd:** Seksuelle handlinger som er skadelige for den som utfører dem eller for andre. Dette kan inkludere grenseoverskridende eller tvangsmessig seksuell atferd, ofte hos barn og unge som har vært eksponert for vold eller overgrep.

Voldsutsatte og voldsutøvere

- **Voldsutsatte:** Personer som utsettes for vold i en nær relasjon, inkludert barn som er vitne til vold. Barn regnes som direkte berørt av vold selv om de ikke selv er den primære målskiven for voldshandlingen.

- **Barn som vitner til vold:** Barn som opplever vold mellom foreldre eller andre omsorgspersoner er ikke bare vitner, men medopplevere av vold. Å vokse opp med vold kan ha alvorlige psykiske og sosiale konsekvenser og påvirke barns trygghet, helse og utvikling.
- **Eldre utsatt for vold:** Vold i nære relasjoner kan også ramme eldre, enten i hjemmet eller på institusjon. Dette kan være fysisk, psykisk eller økonomisk vold, samt omsorgssvikt.
- **Voldsutøvere:** Personer som utøver vold i en nær relasjon. Mange voldsutøvere har selv vært utsatt for vold eller opplevd traumatiske hendelser, og noen kan ha behov for behandling og veiledning for å endre sin atferd.

Lokale forhold

Haugesund kommune hadde i 2022 51 saker omhandlende vold i nære relasjoner mot 71 saker i 2023.

Erfaringsmessig kan tallene variere mye fra år til år, og tallene sier lite om innsatsen som legges ned for både behandling og forebygging. 71 saker betyr heller ikke 71 unike par eller relasjoner, da enkelte par kan stå for flere av de anmeldte sakene.

Det er også erfaringsmessig mye vold i nære relasjoner aldri bli anmeldt.

Spesifikke problemstillinger og sårbare grupper

- **Omsorgssvikt:** Manglende ivaretagelse av barns grunnleggende behov, inkludert fysisk, psykisk og emosjonell omsorg. Omsorgssvikt kan være både aktiv (i form av mishandling) og passiv (i form av forsømmelse), og kan ha alvorlige

langtidskonsekvenser for barnets utvikling.

- **Tvangsekteskap:** Ekteskap som inngås under press, trusler eller tvang, uten frivillig samtykke fra begge parter. Tvangsekteskap er en form for vold i nære relasjoner og er ulovlig i Norge.
- **Negativ sosial kontroll:** Systematisk overvåkning, restriksjoner og sanksjoner fra familie eller miljø for å kontrollere en persons livsvalg, inkludert utdanning, sosial omgang og ekteskap.
- **Vold i minoritetsmiljøer:** Vold i nære relasjoner kan arte seg ulikt i forskjellige kulturer og miljøer. Noen grupper kan møte spesielle barrierer for å søke hjelp, for eksempel språk, manglende tillit til offentlige instanser eller frykt for sanksjoner fra eget miljø.

Lovpålagte plikter

- **Opplysningsplikt:** Offentlige ansatte har plikt til å melde fra til barnevernstjenesten dersom de mistenker at et barn er utsatt for vold eller omsorgssvikt. Jf. Barnehaugen § 46.
- **Avvergelsesplikt:** Enhver har plikt til å forsøke å forhindre alvorlige voldshandlinger, som mishandling, overgrep eller drap, dersom de har grunn til å tro at slike handlinger vil skje.

Denne handlingsplanen legger til grunn en helhetlig forståelse av vold, hvor både forebygging, støtte til voldsutsatte og tiltak for å stoppe vold er sentrale elementer.

Kapittel 3: Mål og prinsipper

Mål

Haugesund kommune skal jobbe målrettet for å forebygge vold i nære relasjoner, avdekke vold tidlig og gi voldsutsatte den hjelpen de trenger. Kommunen skal også bidra til at voldsutøvere tar ansvar for sin handling og får hjelp til å endre atferd.

Hovedmålene for arbeidet er:

1. **Forebygge vold i nære relasjoner** – Gjennom tidlig innsats, kompetanseheving og holdningsskapende arbeid.
2. **Gi effektiv hjelp og støtte til voldsutsatte** – Sikre at de får rask hjelp og trygghet.
3. **Sikre ansvarliggjøring og hjelp til voldsutøvere** – Gi mulighet for endring og sikre at volden opphører.

Prinsipper for kommunens arbeid

Kommunens arbeid mot vold i nære relasjoner bygger på følgende prinsipper:

1. **Tverrfaglig samarbeid**
 - Effektiv innsats krever samarbeid på tvers av tjenester og sektorer. Alle aktører som møter voldsutsatte eller voldsutøvere, skal samarbeide tett for å sikre god hjelp.
2. **Brukermedvirkning**
 - Voldsutsatte skal ha reell innflytelse på hjelpetilbudene de mottar. Tiltakene skal tilpasses den enkelte, basert på behov og ønsker.

3. Tidlig intervensjon

- Tidlig identifikasjon og handling er avgjørende for å forhindre vold og redusere skadevirkningene. Alle som møter voldsutsatte eller voldsutøvere i sitt arbeid, skal være i stand til å avdekke og handle på mistanke om vold.

4. Trygghet og beskyttelse

- Den viktigste prioriteringen i arbeidet med vold i nære relasjoner er å sikre trygghet for voldsutsatte, spesielt barn, og å gi dem muligheten til å leve et liv uten vold.

5. Rettferdighet og ansvar

- Voldsutøvere skal holdes ansvarlige for sine handlinger. Kommunen skal legge til rette for at de får nødvendig hjelp til å endre atferd, samtidig som konsekvenser for volden må være tydelige.

6. Helhetlig tilnærming

- Alle tjenester og tiltak skal sees i sammenheng for å sikre at ingen faller mellom stolene. Kommunen skal tilby et bredt spekter av tjenester for både voldsutsatte og voldsutøvere.

Kapittel 4: Forebygging av vold i nære relasjoner

Forebygging er avgjørende for å redusere omfanget av vold i nære relasjoner. Haugesund kommune skal jobbe systematisk med tidlig innsats, økt kompetanse og samarbeid mellom relevante aktører for å forebygge vold og hindre at den oppstår eller eskalerer.

Kommunens forebyggingsarbeid er basert på fire hovedstrategier:

1. **Kompetanseheving** – Sikre at ansatte har kunnskap om vold og kan avdekke og håndtere saker på en trygg måte.
2. **Tverrfaglig samarbeid** – Styrke samhandling mellom offentlige instanser, frivillige organisasjoner og spesialisthelsetjenesten.
3. **Bevisstgjøring og holdningsskapende arbeid** – Redusere aksept for vold i samfunnet og sikre at informasjon om hjelpetilbud er lett tilgjengelig.
4. **Systematisk kartlegging** – Avdekke vold tidlig i relevante tjenester og sikre god oppfølging av voldsutsatte.

1. Forebygging gjennom kompetanseheving

Mål: Sikre at ansatte i kommunen har tilstrekkelig kunnskap til å identifisere vold og handle riktig.

Tiltak:

- Opplæring og kompetanseheving for ansatte i helsevesen, barnevern, skole, NAV, politi og andre relevante tjenester.
 - Sikre at ansatte kjenner til rutiner og handlingsplikter ved mistanke om vold.
 - Veiledning og støtte til ansatte som håndterer voldssaker, slik at de opplever trygghet i sitt arbeid.
 - Utvikle tiltakskort for ulike målgrupper som enkelt oppsummerer hva man skal se etter ved mistanke om vold i nære relasjoner, hvordan håndtere ofre, og rutiner for hvordan melde fra videre
-

2. Forebygging gjennom tverrfaglig samarbeid

Mål: Sikre at tjenester samarbeider effektivt for å forebygge vold og hjelpe voldsutsatte.

Tiltak:

- Styrket samarbeid mellom politi, helsevesen, eldreomsorgen, skole, barnevern og NAV for å forebygge vold og avdekke risiko.
 - Etablere tydelige kontaktpunkter mellom kommunens tjenester og spesialisthelsetjenesten.
 - Videreutvikle samarbeidsrutiner med frivillige organisasjoner og krisesenteret.
 - Sikre at Flyktningtjenesten, gjennom sitt arbeid med **negativ sosial kontroll** deltar og aktivt bidrar i arbeidet til **Haugalandsnettverket**.
 - Sørge for at TryggEst-modellen videreutvikles og sikres tilstrekkelige ressurser.
-

3. Forebygging gjennom bevisstgjøring og holdningsskapende arbeid

Mål: Redusere aksept for vold i samfunnet og sikre at voldsutsatte vet hvor de kan få hjelp.

Tiltak:

- Informasjonskampanjer rettet mot befolkningen om vold i nære relasjoner, hva man kan gjøre, og hvor man kan få hjelp.
- Informasjon om vold og grensesetting hos jordmor, i barnehager, skoler og fritidsarenaer for barn og unge.
- Tydelig kommunikasjon om kommunens nulltoleranse for vold i nære relasjoner.
- Ha en oppdatert tjenesteoversikt tilgjengelig på kommunens nettsider.

- Kommunen skal aktivt informere om handlingsplanen via nettsider, kurs for ansatte, brosjyrer på offentlige steder og samarbeid med frivillige organisasjoner.

4. Forebygging gjennom systematisk kartlegging

Mål: Sikre at vold i nære relasjoner avdekkes tidlig og følges opp av riktig instans.

Tiltak:

- Systematisk kartlegging av vold i relevante tjenester som helsestasjon, fastleger, psykisk helsevern og NAV.
- Helsestasjonens program "I trygge hender" benyttes for å avdekke vold gjennom hjemmebesøk hos nybakte familier.
- Sørge for at ansatte vet hvordan de kan stille spørsmål om vold på en trygg og profesjonell måte.
- Sikre at **TryggEst**-teamet og deres roller mot risikoutsatte voksne innbyggere er kjent blant de ansatte i kommunen.
- Bedre registrering og rapportering av voldssaker for å styrke kunnskapsgrunnlaget og forbedre tiltakene.
- Sikre at nybosatte flyktninger får tilgang til informasjon om vold i nære relasjoner og at bekymringsmeldinger håndteres av riktige instanser.

Oppfølging og evaluering av forebyggingstiltak

For å sikre at forebyggingstiltakene er effektive, skal kommunen:

- **Evaluere kompetansehevende tiltak** og tilpasse dem etter behov.

- **Ha faste samarbeidsmøter mellom relevante aktører** for å følge opp arbeidet med forebygging.
- **Oppdatere informasjonsmateriell og rutiner** for å sikre at ansatte og befolkningen har oppdatert kunnskap om vold i nære relasjoner.

Kapittel 5: Hjelp og bistand til voldsutsatte

Personer som utsettes for vold i nære relasjoner har rett til beskyttelse, støtte og hjelp. Haugesund kommune skal sikre at alle voldsutsatte får rask og tilpasset bistand, slik at de kan komme seg ut av voldssituasjonen og skape et trygt liv.

Kommunens innsats for voldsutsatte skal være helhetlig og samordnet, og inkluderer tiltak innen **akutt beskyttelse, oppfølging og hjelp til barn og unge**.

1. Akutt beskyttelse

Mål: Sikre rask hjelp og trygghet for voldsutsatte.

Tiltak:

- Tilby trygt opphold og støtte til voldsutsatte som trenger akutt beskyttelse.
 - Vurdering av voldsalarm, besøksforbud og andre beskyttelsestiltak i samarbeid med politiet.
 - Tilgang til fysisk og psykisk helsehjelp for voldsutsatte i krise.
 - Tett samarbeid mellom politi, helsevesen og krisesenteret for rask og effektiv oppfølging.
-

2. Oppfølging og langsiktig støtte

Mål: Hjelp voldsutsatte med å etablere et stabilt og trygt liv etter volden.

Tiltak:

- **Bistand til bolig og økonomi:** Støtte gjennom NAV og kommunens tjenester for å sikre at voldsutsatte har et trygt sted å bo og økonomisk stabilitet.
- **Samtaletilbud:** Tilgang til psykologisk støtte, traumebehandling og rådgivning for å hjelpe voldsutsatte med å bearbeide opplevelsen og gjenoppbygge livet sitt.
- **Juridisk veiledning:** Informasjon og støtte knyttet til rettigheter, separasjon, barnefordeling og andre juridiske spørsmål.

3. Hjelp til barn og unge

Mål: Sikre at barn som utsettes for eller er vitne til vold får nødvendig beskyttelse og oppfølging.

Tiltak:

- **Barnesamtaler:** Tilpassede samtaletilbud for barn som har opplevd vold, enten som direkte utsatte eller vitner.
- **Tverrfaglig samarbeid mellom skole, barnehage, helsestasjon og barnevern:** Sikre at barn i voldelige hjem blir identifisert tidlig og får oppfølging.
- **Helsetjenester for barn utsatt for vold:** Tilrettelegging for at barn får nødvendig psykososial støtte via skolehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Oppfølging av tiltakene

For å sikre at hjelpen til voldsutsatte fungerer effektivt, skal kommunen:

- **Evaluerer hjelpetiltakene jevnlig** for å vurdere behov for endringer eller styrking av tiltak.
- **Sikre gode samarbeidsrutiner** mellom politi, helsevesen, barnevern, NAV og krisesenteret.
- **Tilrettelegge for rask tilgang til støtteordninger** for voldsutsatte.

Kapittel 6: Tiltak for voldsutøvere

For å redusere vold i nære relasjoner er det viktig at voldsutøvere både holdes ansvarlige for sine handlinger og får mulighet til å endre atferd. Haugesund kommune skal bidra til at voldsutøvere får nødvendig hjelp og oppfølging for å hindre gjentakelse av vold.

1. Oppfølging av voldsutøvere

Mål: Sikre at voldsutøvere får nødvendig hjelp for å endre sin atferd og hindre tilbakefall.

Tiltak:

- **Informasjon og veiledning:** Voldsutøvere skal få informasjon om hjelpetilbud og hvilke konsekvenser vold har for dem selv, den utsatte og eventuelle barn.
- **Samarbeid med spesialiserte behandlingstilbud:** Henvvisning til relevante tiltak for sinnemestring og voldshåndtering.
- **Tverrfaglig samarbeid:** Kommunen skal legge til rette for samhandling mellom politi, familievernkontor og helsevesen for å følge opp voldsutøvere.

2. Hjelpetilbud for voldsutøvere

Mål: Legge til rette for at voldsutøvere kan få hjelp til å endre atferd.

Tiltak:

- **Tilgang til behandlingstilbud:** Voldsutøvere skal få mulighet til å delta i samtaleterapi og sinnemestringsprogrammer.
- **Individuell oppfølging:** Tilrettelegging for at voldsutøvere kan få veiledning og støtte for å forebygge nye voldshandlinger.
- **Samarbeid med familievernkontoret:** Mulighet for konfliktløsning og rådgivning for å redusere risikoen for videre vold.

Oppfølging av tiltakene

For å sikre at tiltakene har ønsket effekt, skal kommunen:

- **Ha faste samarbeidsmøter** med relevante instanser for å vurdere oppfølging av voldsutøvere.
- **Evaluere hjelpetilbudene** jevnlig for å vurdere behov for tilpasninger.
- **Sikre at informasjon om hjelpetilbud er lett tilgjengelig** for voldsutøvere, helsepersonell og andre relevante aktører.

Kapittel 7: Implementering, oppfølging og evaluering

For at denne handlingsplanen skal ha ønsket effekt, må tiltakene gjennomføres systematisk, forankres i relevante tjenester og evalueres jevnlig. Haugesund kommune skal sikre at planen er et aktivt arbeidsverktøy og ikke bare et politisk dokument.

1. Implementering av handlingsplanen

Mål: Sørge for at planen blir kjent og tatt i bruk av relevante tjenester og aktører.

Tiltak:

- **Informasjon og forankring:** Kommunen skal sikre at ansatte i helsevesen, barnevern, skole, NAV, politi og frivillige organisasjoner er kjent med planen og hvordan den skal brukes i praksis.
- **Tydelige ansvarsområder:** Alle involverte tjenester skal ha en klar forståelse av sitt ansvar for å gjennomføre tiltakene i planen.
- **Integrering i eksisterende planer og rutiner:** Handlingsplanen skal sees i sammenheng med andre kommunale strategier for helse, oppvekst og forebygging.

2. Oppfølging av handlingsplanen

Mål: Sikre at tiltakene gjennomføres og fungerer etter hensikten.

Tiltak:

- **Tverrfaglig samarbeid:** Kommunale tjenester skal samarbeide tett for å sikre at handlingsplanens tiltak blir fulgt opp i praksis.
 - **Faste samarbeidsmøter:** Det skal etableres en struktur for jevnlig møter mellom relevante aktører for å vurdere status og identifisere behov for justeringer.
 - **Ressursavklaring:** Kommunen skal vurdere behov for ressurser og kompetanse for å sikre at tiltakene i handlingsplanen kan gjennomføres på en god måte.
-

3. Evaluering og revidering av planen

Mål: Sørge for at planen forblir relevant og tilpasset nye behov og utfordringer.

Tiltak:

- **Regelmessig evaluering:** Kommunen skal gjennomføre evalueringer for å vurdere effekten av tiltakene og identifisere eventuelle behov for endringer.
- **Bruker- og erfaringsbasert tilbakemelding:** Evalueringen skal baseres på erfaringer fra både voldsutsatte, ansatte og samarbeidspartnere.
- **Fleksibel revisjon:** Handlingsplanen skal oppdateres ved behov, basert på ny kunnskap, lovendringer eller erfaringer fra praksis.

Ressurser

Under ligger fagressurser og veiledere fra en liste utviklet av Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. I tillegg vil gjeldene nasjonal handlingsplan mot vold i nære relasjoner og gjeldene opptrappingsplan være viktige dokumenter. Kontaktinformasjon til hjelpeapparat finner du på [Haugesund kommunes nettsider](#).

[Veileder for helse- og omsorgstjenesten arbeid med vold i nære relasjoner](#).

Veilederen omhandler vold mot både barn og voksne, og dekker både utsatte og utøvere. Den er utviklet av NKVTS.

[Dinutvei.no](#) – nasjonal veiviser ved vold i nære relasjoner. Veiviseren retter seg mot både utsatte, utøvere, pårørende og personer som møter utsatte eller utøvere gjennom sitt arbeid med vold i nære relasjoner og gir blant annet oversikt over lokale og nasjonale hjelpetilbud.

[TryggEst – vern av risikoutsatte voksne](#) – bidrar å forhindre, avdekke og håndtere vold mot voksne som i liten eller ingen grad er i stand til å beskytte seg selv. Utviklet av [Bufdir](#).

[Veiviser om kjønnslemlestelse](#). Utviklet av [NKVTS](#).

[Plikt.no](#) gir informasjon om avvergingsplikten, hvordan du kan avverge og oversikt over hvilke volds- og seksuallovbrudd du kan ha plikt til å søke å avverge. Utviklet av [NKVTS](#).

Portalen [rettentil.no](#) er et oversiktsverktøy for dem som møter barn og unge som kan være utsatt for negativ sosial kontroll, tvangsekteskap eller kjønnslemlestelse. Utviklet av RVTS Øst.

[Vold og seksuelle overgrep mot barn – skolekurset](#). Nettkurs for dem som jobber i skole. Utviklet av Regionalt ressursenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging, RVTS Nord i samarbeid med UiT Norges arktiske universitet, campus Narvik.

[Nettkurs i volds- og overgrepshåndtering for legevaktpersonell](#). Utviklet av Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin.

[Overgrep mot eldre – kan du hjelpe?](#) – et elektronisk opplæringsprogram om overgrep mot eldre rettet mot helsepersonell. Utviklet av Vern for eldre.

For en oversikt over eksisterende kartleggingsverktøy, se følgende rapport fra NKVTS: [Oversikt over rutineguider og kartleggingsverktøy for avdekking av vold i nære relasjoner](#)

[RITE](#) – Et risikovurderingsverktøy utarbeidet av TryggEst som kan brukes for å vurdere den voldsutsattes risiko for å bli utsatt for ny vold.

[Veileder for NAV-ansatte om vold i nære relasjoner og menneskehandel](#)

Vedlegg

Vedlegg 1: Tiltakstabell

Forebygge vold i nære relasjoner		
Mål	Tiltak	Ansvarlig tjenesteområde
Sikre at ansatte i kommunen har tilstrekkelig kunnskap til å identifisere vold og handle riktig.	Opplæring og kompetanseheving for ansatte i helsevesen, barnevern, skole, NAV, politi og andre relevante tjenester.	Kommunedirektør
	Sikre at ansatte kjenner til rutiner og handlingsplikter ved mistanke om vold.	Kommunedirektør
	Veiledning og støtte til ansatte som håndterer voldssaker, slik at de opplever trygghet i sitt arbeid.	Helse, omsorg og sosiale tjenester
	Utvikle tiltakskort for ulike målgrupper som enkelt oppsummerer hva man skal se etter ved mistanke om vold i nære relasjoner, hvordan håndtere ofre, og rutiner for hvordan melde fra videre	Kommunedirektør
Sikre at tjenester samarbeider effektivt for å forebygge vold og hjelpe voldsutsatte.	Styrket samarbeid mellom politi, helsevesen, eldreomsorgen, skole, barnevern og NAV for å forebygge vold og avdekke risiko.	Kommunedirektør Voldskoordinator
	Etablere tydelige kontaktpunkter mellom kommunens tjenester og spesialisthelsetjenesten.	Helse, omsorg og sosiale tjenester
	Videreutvikle samarbeidsrutiner med frivillige organisasjoner og krisesenteret.	Helse, omsorg og sosiale tjenester Kultur, Idrett og frivillighet
	Sikre at Flyktningtjenesten, gjennom sitt arbeid med negativ sosial kontroll deltar og aktivt bidrar i arbeidet til Haugalandsnettverket .	Helse, omsorg og sosiale tjenester
	Sørge for at TryggEst-modellen videreutvikles og sikres tilstrekkelige ressurser.	Helse, omsorg og sosiale tjenester
Redusere aksept for vold i samfunnet og sikre at voldsutsatte vet hvor de kan få hjelp.	Informasjonskampanjer rettet mot befolkningen om vold i nære relasjoner, hva man kan gjøre, og hvor man kan få hjelp.	Administrasjon og service Helse, omsorg og sosiale tjenester
	Informasjon om vold og grensesetting hos jordmor, i barnehager, skoler og fritidsarenaer for barn og unge.	Oppvekst Kultur, idrett og frivillighet
	Tydelig kommunikasjon om kommunens nulltoleranse for vold i nære relasjoner.	Kommunedirektør
	Ha en oppdatert tilbudliste tilgjengelig på kommunens nettsider.	Administrasjon og service Kultur, idrett og frivillighet

	Kommunen skal aktivt informere om handlingsplanen via nettsider, kurs for ansatte, brosjyrer på offentlige steder og samarbeid med frivillige organisasjoner.	Administrasjon og service Kultur, idrett og frivillighet
Sikre at vold i nære relasjoner avdekkes tidlig og følges opp av riktig instans.	Systematisk kartlegging av vold i relevante tjenester som helsestasjon, fastleger, psykisk helsevern og NAV.	Kommunedirektør
	Helsestasjonens program "I trygge hender" benyttes for å avdekke vold gjennom hjemmebesøk hos nybakte familier.	Oppvekst
	Sørge for at ansatte vet hvordan de kan stille spørsmål om vold på en trygg og profesjonell måte.	Kommunedirektør
	Sikre at TryggEst -teamet og deres roller mot risikoutsatte voksne innbyggere er kjent blant de ansatte i kommunen.	Kommunedirektør
	Bedre registrering og rapportering av voldssaker for å styrke kunnskapsgrunnlaget og forbedre tiltakene.	Helse, omsorg og sosiale tjenester Oppvekst
	Sikre at nybosatte flyktninger får tilgang til informasjon om vold i nære relasjoner og at bekymringsmeldinger håndteres av riktige instanser.	Helse, omsorg og sosiale tjenester
For å sikre at forebyggingstiltakene er effektive, skal kommunen:	Evaluerer kompetansehevende tiltak og tilpasse dem etter behov.	Kommunedirektør
	Ha faste samarbeidsmøter mellom relevante aktører for å følge opp arbeidet med forebygging.	Kommunedirektør
	Oppdatere informasjonsmateriell og rutiner for å sikre at ansatte og befolkningen har oppdatert kunnskap om vold i nære relasjoner.	Kommunedirektør
Hjelp og bistand til voldsutsatte		
Sikre rask hjelp og trygghet for voldsutsatte.	Tilby trygt opphold og støtte til voldsutsatte som trenger akutt beskyttelse.	Helse, omsorg og sosiale tjenester
	Vurdering av voldsalarm, besøksforbud og andre beskyttelsestiltak i samarbeid med politiet.	Helse, omsorg og sosiale tjenester
	Tilgang til fysisk og psykisk helsehjelp for voldsutsatte i krise.	Helse, omsorg og sosiale tjenester
	Tett samarbeid mellom politi, helsevesen og krisesenteret for rask og effektiv oppfølging.	Helse, omsorg og sosiale tjenester
Hjelpe voldsutsatte med å etablere et	Bistand til bolig og økonomi: Støtte gjennom NAV og kommunens tjenester for å sikre at voldsutsatte har et trygt sted å bo og økonomisk stabilitet.	Helse, omsorg og sosiale tjenester

stabilt og trygt liv etter volden.	Samtaletilbud: Tilgang til psykologisk støtte, traumebehandling og rådgivning for å hjelpe voldsutsatte med å bearbeide opplevelsen og gjenoppbygge livet sitt.	Helse, omsorg og sosiale tjenester
	Juridisk veiledning: Informasjon og støtte knyttet til rettigheter, separasjon, barnefordeling og andre juridiske spørsmål.	Helse, omsorg og sosiale tjenester
Sikre at barn som utsettes for eller er vitne til vold får nødvendig beskyttelse og oppfølging.	Tilpassede samtaletilbud for barn som har opplevd vold, enten som direkte utsatte eller vitner.	Oppvekst
	Tverrfaglig samarbeid mellom skole, barnehage, helsestasjon og barnevern: Sikre at barn i voldelige hjem blir identifisert tidlig og får oppfølging.	Oppvekst
	Helsetjenester for barn utsatt for vold: Tilrettelegging for at barn får nødvendig psykososial støtte via skolehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.	Oppvekst
For å sikre at hjelpen til voldsutsatte fungerer effektivt, skal kommunen	Evaluere hjelpetiltakene jevnlig for å vurdere behov for endringer eller styrking av tiltak.	Kommunedirektør
	Sikre gode samarbeidsrutiner mellom politi, helsevesen, barnevern, NAV og krisesenteret.	Kommunedirektør
	Tilrettelegge for rask tilgang til støtteordninger for voldsutsatte.	Kommunedirektør
Tiltak for voldsutøvere		
Sikre at voldsutøvere får nødvendig hjelp for å endre sin atferd og hindre tilbakefall.	Voldsutøvere skal få informasjon om hjelpetilbud og hvilke konsekvenser vold har for dem selv, den utsatte og eventuelle barn.	Helse, omsorg og sosiale tjenester
	Samarbeid med spesialiserte behandlingstilbud: Henvvisning til relevante tiltak for sinnemestring og voldshåndtering.	Helse, omsorg og sosiale tjenester
	Tverrfaglig samarbeid: Kommunen skal legge til rette for samhandling mellom politi, familievernkontor og helsevesen for å følge opp voldsutøvere.	Kommunedirektør
Legge til rette for at voldsutøvere kan få hjelp til å endre atferd.	Voldsutøvere skal få mulighet til å delta i samtaleterapi og sinnemestringsprogrammer.	Helse, omsorg og sosiale tjenester
	Tilrettelegging for at voldsutøvere kan få veiledning og støtte for å forebygge nye voldshandlinger.	Helse, omsorg og sosiale tjenester

	Samarbeid med familievernkontoet: Mulighet for konfliktløsning og rådgivning for å redusere risikoen for videre vold.	Helse, omsorg og sosiale tjenester
For å sikre at tiltakene har ønsket effekt, skal kommunen	Ha faste samarbeidsmøter med relevante instanser for å vurdere oppfølging av voldsutøvere.	Kommunedirektør
	Evaluerer hjelpetilbudene jevnlig for å vurdere behov for tilpasninger.	Kommunedirektør
	Sikre at informasjon om hjelpetilbud er lett tilgjengelig for voldsutøvere, helsepersonell og andre relevante aktører.	Kommunedirektør
Implementering, oppfølging og evaluering		
Sørge for at planen blir kjent og tatt i bruk av relevante tjenester og aktører.	Informasjon og forankring: Kommunen skal sikre at ansatte i helsevesen, barnevern, skole, NAV, politi og frivillige organisasjoner er kjent med planen og hvordan den skal brukes i praksis.	Kommunedirektør
	Tydelige ansvarsområder: Alle involverte tjenester skal ha en klar forståelse av sitt ansvar for å gjennomføre tiltakene i planen.	Kommunedirektør
	Integrering i eksisterende planer og rutiner: Handlingsplanen skal sees i sammenheng med andre kommunale strategier for helse, oppvekst og forebygging.	Kommunedirektør
Sikre at tiltakene gjennomføres og fungerer etter hensikten.	Tverrfaglig samarbeid: Kommunale tjenester skal samarbeide tett for å sikre at handlingsplanens tiltak blir fulgt opp i praksis.	Kommunedirektør
	Faste samarbeidsmøter: Det skal etableres en struktur for jevnlig møter mellom relevante aktører for å vurdere status og identifisere behov for justeringer.	Kommunedirektør
	Ressursavklaring: Kommunen skal vurdere behov for ressurser og kompetanse for å sikre at tiltakene i handlingsplanen kan gjennomføres på en god måte.	Kommunedirektør
Sørge for at planen forblir relevant og tilpasset nye behov og utfordringer.	Regelmessig evaluering: Kommunen skal gjennomføre evalueringer for å vurdere effekten av tiltakene og identifisere eventuelle behov for endringer.	Kommunedirektør
	Bruker- og erfaringsbasert tilbakemelding: Evalueringen skal baseres på erfaringer fra både voldsutsatte, ansatte og samarbeidspartnere.	Kommunedirektør

	Fleksibel revisjon: Handlingsplanen skal oppdateres ved behov, basert på ny kunnskap, lovendringer eller erfaringer fra praksis.	Kommunedirektør
--	---	-----------------

Vedlegg 2: Tiltakskort

Tiltakskort – Hva gjør jeg VED MISTANKE OM VOLD OG SEKSUELLE OVERGREP MOT BARN?		
SE ETTER • Blåmerker, gjerne flere steder på kroppen • Brann- og kuttskader • Svimmelhet • Søvn- og spiseproblemer • Vondt i magen • Uro og irritabilitet • Tristhet og tilbaketrekking • Utagerende eller «pleasende» atferd • Reaksjoner ved berøring • Sårhet, smerter i underliv • Gjentatte urinveisinfeksjon, utflod, blod • Seksualisert atferd • Selvskading • Hyppige legebesøk og innleggelse på sykehus (med diffuse symptomer)	SPØR ETTER Spør om hva som har skjedd mens du samtidig ivaretar barnet. Bruk barnets egne ord, vær nysgjerrig og utforskende i spørsmålene. Det holder at du avdekker vold – du trenger ikke la barnet gå mye inn i detaljer. Start gjerne med: • "Jeg har lagt merke til at..." • Beskriv så det du ser: "du ofte har vondt i magen", "du virker trøtt/trist", "du har blåmerker på armen". • Gjenta det barnet sier. Still åpne spørsmål (ikke ledende). Bruk undrende og åpne støtteord som ja, fortell, fortell mer. Spør gjerne flere ganger, si: "Jeg er her og kom innom hvis du vil snakke med meg." • Avtal et nytt møte med barnet.	AVKLAR Et barn kan fortelle om hendelser hjemme litt plutselig, for eksempel i en samlingsstund eller i friminutt. Inviter da barnet til samtale: "Da du sa det... tidligere dag, hva mente du da?" "Jeg har ikke vært der, fortell så godt du kan..." "Hva skjer videre da?" "Du har fortalt meg om..." Vis varsomhet og ikke spør for detaljert, det er politiet eller barnehusene som foretar avhør av barnet og ønsker å være den første som spør barnet om detaljene. Få barnet til å fortelle åpent. Når barnet er ferdig med sin fortelling, bekreft det barnet har sagt, og tydeliggjør at det hen har sagt er viktig. Ikke lov barnet at du ikke skal si det til noen. Forklar at du må snakke med noen andre om det barnet har fortalt.

Husk! • Volden kan ha mange ansikter – den kan være fysisk, psykiske, seksuell eller handle om omsorgssvikt. Den kan også handle om frykt for ny vold eller for at ting blir ødelagt. Følg intuisjonen din. • Vold og overgrep kan skje i alle familier, uavhengig av sosial bakgrunn. • Å være vitne til vold har like alvorlig effekt på barn som og selv bli utsatt for vold.	AKUTT Når du har grunn til å tro at et barn utsettes for vold eller overgrep eller kommer til å bli utsatt for det, har du avvergeplikt. • Ved fysiske skader • Ved symptomer eller psykisk vold • Ved alvorlige trusler • Ved mistanke om seksuelle overgrep • Når barnet viser redsel for å gå hjem • Når barnet blir hentet av ruset foreldre • Ved mistanke om nært forestående/gjennomført kjønnslemlestelse eller tvangsekteskap Da må du: • Varsle politiet umiddelbart. • Varsle barneverntjenesten/ barnevernsvakten samtidig. • Vurder om barnet skal til lege for å sikre bevis. • Din plikt er selve handlingen. Politiet vil etterforske og sørge for avhør ved barnehusene. • NB! Ved mistanke om vold og overgrep mot barn, skal ikke foresatte kontaktes. • Vær oppmerksom på at faktorer som samlivsbrudd, arbeidsledighet, sykdom, trygd og rusmisbruk i familien kan bety økt risiko for alvorlig vold.	Hva gjør du? • Noter ned det som barnet har fortalt, så ordrett som mulig. Dokumentasjon er viktig, skriv «mor sier...», «barnet forteller...» • Du kan drøfte saken anonymt med barnevern, krisesenter, politi eller konsultasjonsteamet «Tid til» • Drøft gjerne den konkrete saken med kollega, der dere sammen legger en plan over hvem som gjør hva og når (akutte tiltak, bekymringsmelding. • NB! Ved mistanke om vold og overgrep mot barn skal IKKE foresatte kontaktes.
--	--	--